

⁴⁷ Судову практику проаналізували на застосування рішень ЄСПЛ : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/120469-sudovu_praktiku_proanalizovali_na_zastosuvannya_rishen_espl.html

Резюме

Жидецька К. В. Політична активність і громадянська освіта як передумови здійснення якісного громадського контролю.

У статті окреслено значення активності та освіти у подоланні недоліків громадського контролю, що розглядається у структурі соціального контролю як інститут конституційного права контрольної та охоронно-захисної спрямованості, та функція управління суспільними справами, інструмент моніторингу, аналізу, оцінки, експертизи управлінських актів – дій (бездіяльності), рішень (проектів) і неформальний чинник самоорганізації, що здійснюється особами, заінтересованими у дотриманні правопорядку у демократичному суспільстві.

Ключові слова: активність політична, аналіз, громадянська освіта, громадський контроль, моніторинг, оцінка, правопорядок, публічність.

Резюме

Жидецкая Е. В. Политическая активность и гражданское образование как предпосылки осуществления качественного общественного контроля.

В статье показано значение активности и образования в преодолении недостатков общественного контроля, рассматриваемого в структуре социального контроля как институт конституционного права контрольной и охранно-защитной направленности, и функция управления общественными делами, инструмент мониторинга, анализа, оценки, экспертизы управленческих актов – действий (бездействия), решений (проектов) и неформальный фактор самоорганизации, осуществляемый лицами, заинтересованными в соблюдении правопорядка в демократическом обществе.

Ключевые слова: активность политическая, анализ, гражданское образование, общественный контроль, мониторинг, оценка, правопорядок, публичность.

Summary

Zhydetska K. The political activity and civil education as a background for the implementation of the quality public control.

The article outlines the importance of activity and education in overcoming the drawbacks of public control, which considered in the structure of social control as the institute of constitutional law of control and protective focus and the function of managing public affairs, a tool for monitoring, analysis, evaluation, expertise of management acts – actions (inaction), solutions (projects) and informal factors of self-organization, undertaken by the persons interested in the rule of law in a democratic society.

Key words: political activity, analysis, civic education, public control, monitoring, evaluation, law enforcement, publicity.

УДК 342.922:314.151.3-054.73 (477)

К. О. КРАХМАЛЬОВА

*Катерина Олексіївна Крахмальова, здобувач
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького
НАН України, старший викладач Національного
університету «Києво-Могилянська академія»*

**ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ**

Питання правового і адміністративно-правового статусу особи є достатньо дослідженими у вітчизняній юридичній науці. Зокрема, проблеми правового статусу особи порушувались у працях С. С. Алексєєва, Г. В. Мальцева, М. П. Рабіновича, В. М. Селіванова, О. В. Сурілова, Б. М. Лазарева, О. Ф. Скакун, М. С. Строговича, В. А. Патюліна, Н. М. Оніщенко, А. В. Малька, В. М. Корельського, А. М. Колодія, А. Ю. Олійника, Н. І. Матузова, М. В. Вітрука, А. В. Панчишина та ін., адміністративно-правового – В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, Ю. С. Шемчушенка, Г. В. Атаманчука, О. М. Бандурки, Д. М. Бахраха, І. Л. Бородіна, Ю. П. Битяка, Р. А. Калюжного, Є. В. Додіна, І. П. Голосніченка, А. Т. Комзюка, В. Ф. Опришка, А. О. Селіванова, В. С. Стефанюка, М. М. Тищенко, Л. В. Ковалюк, В. М. Манохіна, І. М. Пахомова, Ю. О. Тихомирова, Г. І. Петрова, В. В. Цветкова, М. А. Бояринцевої та інших.

Але при цьому адміністративно-правове забезпечення статусу такої особливості категорії осіб, як внутрішньо переміщені особи в Україні, до недавнього часу не було предметом комплексних наукових досліджень через складність його дослідження, за умови незначної кількості наукових джерел, і певної міждисциплінарності, а також з об'єктивних причин – оскільки дане питання є відносно новим для нашої держави, а його актуалізація відбулась вже після окупації Криму і дестабілізації ситуації на сході України. Разом із тим практичне вирішення означеної проблеми сьогодні безпосередньо зачіпає дуже значну кількість осіб в

Україні, а, отже, існує суспільний запит на такі дослідження, чим і зумовлюється своєчасність і важливість обраної нами теми.

Дана стаття присвячена поняттю, ознакам та змісту адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні. Для цього ми визначимо співвідношення адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб із загальними категоріями «правового» і «адміністративно-правового статусу особи», проаналізуємо його структуру, розглянемо характерні риси адміністративно-правового статусу саме внутрішньо переміщених осіб в Україні і на основі проведеного дослідження сформулюємо авторське визначення адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Адміністративно-правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні за своїм змістом є галузевим різновидом правового статусу особи і, як такий, структурно складається з комплексу прав і обов'язків внутрішньо переміщеної особи, закріплених нормами адміністративного права, а також гарантій реалізації цих прав і обов'язків.

Правовий статус особи, так само як і адміністративно-правовий статус особи, в літературі поділяють на такі види: загальний, спеціальний і індивідуальний¹. Категорія індивідуального адміністративно-правового статусу особи не є інструментальною для дослідження адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб, а ось розподіл на загальний і спеціальний адміністративно-правовий статуси – так.

Визначаючи особливості спеціального адміністративно-правового статусу громадянина України, М. А. Бояринцева зазначає, що загальний адміністративно-правовий статус особи – це стабільний, визначений і однаковий для всіх статус, закріплений у Конституції та законах, в той час як спеціальний адміністративно-правовий статус (яких одна особа може мати декілька одночасно) є тимчасовим і це «статус особи як представника тієї чи іншої соціальної групи, відокремленої за певним юридико-значущим началом (...), який наділений ... спеціальними, додатковими правами і обов'язками, обумовлений особливостями становища особи і потребами її функціональної спеціальної активності (...), є спільним для певного кола осіб»². При цьому, «інколи спеціальний правовий статус доповнює загальний, або ж впливає на нього, змінює чи обмежує»³.

Адміністративно-правовий статус внутрішньо переміщеної особи в Україні є спеціальним, оскільки характеризується такими ознаками, як:

- 1) тимчасовість;
- 2) наділення внутрішньо переміщених осіб спеціальними, додатковими правами та обов'язками, обумовленими особливостями їх становища і потребами;
- 3) потенційно – різницею в обсязі і можливостях реалізації таких прав залежно від того, чи є такі внутрішньо переміщені особи за своїм загальним адміністративно-правовим статусом громадянами України, іноземцями чи особами без громадянства.

Розглянемо ці ознаки адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні детальніше.

1. Тимчасовий характер адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб.

Ідеальною кінцевою метою всіх організаційно-правових заходів щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні є або їх повна і комфортна інтеграція у приймаючу громаду в цільовому місці переміщення, або безпечне повернення до місця постійного проживання, з якого було здійснене внутрішнє переміщення, і налаштування свого життя там. Це відображено, зокрема, в проекті Закону України від 18 лютого 2015 р. № 2166 «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі – «**проект Закону**»), його останньому доступному тексті від 9 грудня 2015 р., в якому пропонується у ч. 1 ст. 2 записати, що держава вживає всіх можливих заходів для «створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні»⁴.

Тобто, ситуація внутрішнього переміщення і її правове регулювання мають певні часові рамки. Ці часові рамки в науці адміністративного права є моментом набуття і втрати адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщеної особи.

Розглянемо ці категорії відповідно до чинного на сьогодні законодавства, а також до запропонованих майбутніх змін в проекті Закону.

Згідно з ч. 1 ст. 1, ч. 1-3, 8, 13 ст. 4 чинного Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі – «**Закон**») ⁵ підставами для взяття на облік внутрішньо переміщених осіб є, по-перше, виникнення обставин збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру, а, по-друге, наявність у особи реєстрації місця проживання на території, де ці обставини наявні, саме на момент їх виникнення. При сукупності цих обставин особа, яка перемістилась у межах України, може звернутись із заявою про взяття її на облік як внутрішньо переміщеної особи до підрозділу місцевої державної адміністрації з питань соціального захисту населення за місцем її фактичного проживання. Момент взяття на облік як внутрішньо переміщеної особи є моментом набуття нею відповідного спеціального адміністративно-правового статусу, який підтверджується довідкою. Крім того, дані особи вносяться до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до п.п. 2, 3 ч. 8 ст. 4 Закону довідка про взяття на облік, а отже, можемо презюмувати, що й сам статус, який вона посвідчує, має обмежену дію в часі. По-перше, зараз вона видається лише на шість

місяців, після чого у випадку продовження дії обставин, що спричинили внутрішнє переміщення, може бути продовжена. По-друге, у її продовженні може бути відмовлено (як і у видачі на самому початку – але тоді особа просто не набере статусу внутрішньо переміщеної) або її може бути скасовано відповідним підрозділом соціального захисту місцевої державної адміністрації за наявності причин, вичерпний перелік яких зазначено у ч. 11 ст. 4 Закону: відсутність обставин, що спричинили внутрішнє переміщення, або їх істотної зміни; подання завідомо неправдивої інформації для отримання довідки; втрата заявником документів, що посвідчують його особу та підтверджують громадянство України, до їх відновлення. Разом з тим, ст. 12 Закону також містить перелік підстав для скасування дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи та внесення відомостей про це в Єдину інформаційну базу даних про внутрішньо переміщених осіб за рішенням уповноваженого органу у сфері міграції у разі: 1) відмови особи від довідки; 2) скоєння нею певних злочинів; 3) повернення до покинутого місця постійного проживання; 4) виїзду на постійне місце проживання за кордон; 5) подання завідомо неправдивих відомостей. Вважаємо, що ч. 11 ст. 4 і ст. 12 Закону мають бути узгоджені між собою і, принаймні, містити посилення одна на одну для уникнення плутанини при правозастосуванні.

Відповідно до проекту Закону обставини, що спричиняють внутрішнє переміщення, пропонується лишити без змін, але саме визначення внутрішньо переміщеної особи змінити, додавши до громадян України, які постійно проживають в Україні, також іноземців або осіб без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах та мають право на постійне проживання в Україні. Крім того, реєстрацію місця проживання на території, де ці обставини мали місце, пропонується зробити обов'язковою (факт проживання там на момент настання таких обставин зможе підтверджуватись також іншими доказами), а саму заяву про взяття на облік як внутрішньо переміщеної особи дозволити подавати не лише до структурних підрозділів державних адміністрацій, а й до виконавчих органів місцевих рад за місцем проживання після переміщення. При цьому спеціальний адміністративно-правовий статус внутрішньо переміщеної особи пропонується зробити більш тривалим, щоб довідка, яка посвідчує цей статус, була безстроковою, за винятком випадків, коли її дія буде скасовуватись. Окрім того, збільшено перелік підстав для відмови у видачі довідки (тобто, отримання статусу внутрішньо переміщеної особи від самого початку).

2. Наділення внутрішньо переміщених осіб спеціальними, додатковими правами та обов'язками, обумовленими особливостями їх становища і потребами.

Переліком таких прав, обов'язків, а також гарантій їх забезпечення пронизаний весь профільний Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Зокрема, серед прав, що є спеціальними саме для внутрішньо переміщених осіб, можемо назвати право на захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання (ч. 1 ст. 3 Закону); право на звернення з заявою про взяття на облік як внутрішньо переміщеної особи (ст. 4 Закону); права, передбачені ч. 1 ст. 9 Закону – на забезпечення можливістю безоплатного проживання протягом шести, або в ряді випадків – і більше місяців; право на влаштування дітей у навчальні заклади; на надання медичної допомоги і забезпечення лікарськими засобами; отримання гуманітарної та благодійної допомоги; безплатний проїзд засобами громадського транспорту при поверненні; надання інших соціальних та адміністративних послуг.

Серед додаткових обов'язків саме внутрішньо переміщених осіб, у ч. 2 ст. 9 Закону, зокрема, зазначені обов'язок повідомляти про фактичне місце проживання та його зміну протягом 10 днів; раз на місяць з'являтися до відповідного структурного підрозділу уповноваженого органу міграційної політики; відшкодовувати витрати з державного і місцевого бюджетів щодо реалізації прав, передбачених Законом у разі отримання довідки (і статусу) внутрішньо переміщеної особи на основі завідомо неправдивих відомостей, та інші. При цьому перелік як прав, так і обов'язків не є вичерпним.

Крім того, відповідно до преамбули Закону, він «встановлює гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб»⁶. До таких гарантій ми можемо віднести як можливість судового оскарження конкретного рішення про відмову у постановці на облік як внутрішньо переміщеної особи (п. 4 ч. 11 ст. 4) та оскарження протиправних дій чи бездіяльності органу чи посадової особи, які протягом встановленого строку не видали ані довідку про постановку на облік як внутрішньо переміщеної особи, ані письмове рішення про відмову (п. 5 ч. 11 ст. 4); так і загальне право на оскарження рішень, дій, бездіяльності державних органів, органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб (ст. 13); заборону дискримінації на підставі того, що особа є внутрішньо переміщеною (ст. 14 Закону); положення про забезпечення певних прав або сприяння у їх реалізації (ст.ст. 6–8, 13 Закону). При цьому важливо, щоб ці гарантії не були декларативними і мали реальне правозастосовне наповнення, як це сталося, зокрема, із ст. 8 Закону, що мала гарантувати забезпечення виборчих прав. Проте насправді переважна більшість внутрішньо переміщених осіб не змогла проголосувати на місцевих виборах у жовтні цього року (про що ми вже писали раніше).

3. Різниця в обсязі й можливостях реалізації таких прав залежно від того, чи є внутрішньо переміщені особи за своїм загальним адміністративно-правовим статусом громадянами України, іноземцями чи особами без громадянства.

Цю ознаку нами було охарактеризовано на початку статті як «потенційну», оскільки вона буде мати місце в разі опублікування і набрання законної сили проектом Закону України від 18 лютого 2015 р. № 2166 «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»⁷, яким, як вже згадувалось, пропонується змінити визначення цього поняття, додавши до громадян України, які постійно проживають в Україні, і іноземців або осіб без громадянства.

У науковій літературі досить поширеною є думка, що «інколи спеціальний правовий статус доповнює загальний, або ж впливає на нього, змінює чи обмежує»⁸. Проте, як це видно у ситуації з внутрішньо переміщеними особами, така взаємодія загального і спеціального адміністративно-правових статусів передбачає не лише вплив спеціального адміністративно-правового статусу на загальний, а й загального на спеціальний. Адже ряд прав і обов'язків, пов'язаних саме з приналежністю до громадянства України, ті внутрішньо переміщені особи, які є іноземцями чи особами без громадянства, реалізувати не зможуть.

До таких належатимуть, зокрема, такі права та обов'язки, як виборче право, право мати паспорт громадянина України, обов'язок захищати Батьківщину (іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, мають лише право у добровільному порядку проходити військову службу в Національній гвардії України)⁹ та інші, що їх відносять до групи виключних прав громадян України¹⁰.

Таким чином, у світлі останніх законотворчих тенденцій, виходячи з аналізу ознак і змісту адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні, ми можемо визначити такий статус як спеціальний, тимчасовий адміністративно-правовий статус осіб, що складається з системи додаткових прав, обов'язків і гарантій, зумовлених обставинами їх вимушеного внутрішнього переміщення та потребами, де обсяг і особливості реалізації таких прав, обов'язків і гарантій залежать від того, чи є особа громадянином, іноземцем або ж апатридом.

¹ Див., зокрема: *Плугатар Т.* Деякі аспекти адміністративно-правового статусу прав і свобод громадян / Т. Плугатар // Вісник Академії управління МВС. – 2010. – № 2 (14). – С. 105–106 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ucnavs_2010_2\(14\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ucnavs_2010_2(14)_12)

² *Бояринцева М. А.* Особливості спеціального адміністративно-правового статусу громадянина України / М. А. Бояринцева // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – 2003. – № 19. – С. 201 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apdr.in.ua/v19/70.pdf>

³ *Плугатар Т.* Вказана праця. – С. 105.

⁴ Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : проект Закону України від 18 лютого 2015 р. № 2166 [прийнято Верховною Радою і направлено на підпис Президенту 29 грудня 2015 р.] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54093

⁵ Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : закон України [прийнято Верховною Радою 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

⁶ Там само.

⁷ Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : проект Закону України від 18 лютого 2015 р. № 2166 [прийнято Верховною Радою і направлено на підпис Президенту 29 грудня 2015 р.] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54093

⁸ *Плугатар Т.* Вказана праця. – С. 105.

⁹ Про внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» щодо удосконалення правових засад діяльності Національної гвардії України : закон України [прийнято Верховною Радою 24 грудня 2015 р. № 920-VIII, чинний з 29 грудня 2015 р.] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/920-19>

¹⁰ Адміністративне право : підруч. / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. – 2-е вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2012. – С. 74.

Резюме

Крахмальова К. О. Поняття, ознаки та зміст адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Дана стаття присвячена поняттю, ознакам та змісту адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні. Визначається співвідношення адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб з правовим і адміністративно-правовим статусом особи; проаналізовано його структуру; виділено такі особливі ознаки адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні, як тимчасовість, наявність спеціальних прав та обов'язків внутрішньо переміщених осіб, різниця у їх обсязі залежно від приналежності до громадянства України в контексті останніх законодавчих ініціатив. Сформульовано авторське визначення адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, адміністративно-правовий статус особи, поняття, ознаки і структура адміністративно-правового статусу ВПО.

Резюме

Крахмалёва Е. А. Понятие, признаки и содержание административно-правового статуса внутренне перемещённых лиц в Украине.

Данная статья посвящена понятию, признакам и содержанию административно-правового статуса внутренне перемещённых лиц в Украине. Определяется соотношение административно-правового статуса внутренне перемещённых лиц с правовым и административно-правовым статусом лица; проанализирована его структура; выделены такие особенные признаки административно-правового статуса внутренне перемещённых лиц в Украине, как временность, наличие специальных прав и обязанностей внутренне перемещённых лиц, различия в их объёме в зависимости от принадлежности к гражданству Украины в контексте последних законодательных инициатив. Сформулировано авторское определение административно-правового статуса внутренне перемещённых лиц в Украине.

Ключевые слова: внутренне перемещённые лица, административно-правовой статус лица, понятие, признаки и структура административно-правового статуса ВПЛ.

Summary

Krakhmalova K. The definition, features and essence of the administrative-legal status of the internally displaced persons in Ukraine.

This article is dedicated to the definition, features and essence of the administrative-legal status of the internally displaced persons in Ukraine. The author determines relationship between the category of the administrative-legal status of the internally displaced persons and general categories of the legal and administrative-legal status of the person; analyzes its structure; identifies such specific features of the administrative-legal status of the internally displaced persons in Ukraine as temporariness, special rights and duties that have only internally displaced persons, difference in the amount of such rights and duties depending on the citizenship of Ukraine or lack thereof in light of the last legislative developments. The author's definition of the administrative-legal status of the internally displaced persons in Ukraine is formulated in conclusions.

Key words: internally displaced persons, administrative-legal status of the person, definition, features and structure of the administrative-legal status of the IDPs.

УДК 342.9

І. А. ЛЮК

Ірина Анатоліївна Люк, здобувач Київського університету права НАН України

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ У ЗАРУБІЖНОМУ ТА ВІТЧИЗНЯНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРОЦЕДУРИ РЕЄСТРАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ

У рамках боротьби з корупцією в Україні, етапом якої є напрацювання законодавства, спрямованого на усунення її передумов, питанню регламентації адміністративних процедур приділено необґрунтовано мало уваги. Відсутнє розуміння того, що провести адміністративну реформу шляхом підвищення заробітних плат державним службовцям є недостатнім, необхідно створити фундамент для подальшої діяльності органів публічної влади, так звану ідеологію їх дій.

Вважаємо, що вирішити це питання можливо шляхом закріплення адміністративних процедурних норм в окремому законодавчому акті. Адже практично у всіх цивілізованих країнах світу такий законодавчий акт існує, зокрема, у більшості європейських країн, починаючи з 20-х рр. ХХ ст., законодавство про адміністративну процедуру систематизовано та подано у вигляді кодексу або закону (Австрія, Польща, Угорщина, Іспанія, ФРН, Данія, Італія, Австрія, Нідерланди, Естонія, Латвія та ін.).

В Україні проблема напрацювання такого законодавчого акта вирішується з 1998 р. – часу, коли Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810 була затверджена Концепція адміністративної реформи в Україні. Вперше проект Адміністративно-процедурного кодексу було винесено на розгляд у 2004 році. Декілька спроб розробити та затвердити Адміністративно-процедурний кодекс закінчились пропозицією Міністерства юстиції України обговорити проект Закону України «Про адміністративну процедуру»¹. І саме на цьому спроба законодавчої регламентації адміністративної процедури зупинилась, не зважаючи на важливість прийняття такого закону.

Чому прийняття означеного закону є важливим? На нашу думку, цей законопроект встановлює основи діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо забезпечення справедливого, об'єктивного та своєчасного розгляду адміністративних справ відповідно до принципів, які визначені законом, з метою утвердження і реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. При цьому саме формальне визначення принципів є однією з найважливіших проблем, оскільки принципи – це основа і для правотворчості, і для правозастосування.

Зазначений недолік правової системи України знаходить своє відображення, в тому числі, у процедурах реєстрації банків в Україні. Ці процедури, як у подальшому буде доведено, значною мірою не відповідають встановленим у світовій практиці основним принципам адміністративних процедур.

У цій статті спробуємо зосередитися на тому, які саме принципи мають створити основу законодавства України про адміністративну процедуру, здійснивши порівняльний аналіз принципів адміністративної процедури, що закріплені законодавством зарубіжних країн, та довести важливість їх формального визначення у законі, розглянувши наявні процедури реєстрації банків.

У загальному вигляді різні аспекти взаємодії публічної влади та приватних осіб були предметом наукових досліджень провідних вчених-адміністративістів України: В. Авер'янова, О. Андрійко, Ю. Битяка, І. Коліушка, Н. Нижник, А. Селіванова, М. Тищенко, В. Тимошука, Ю. Шемшученка та ін. Так, наприклад, Ю. Шемшученко пропонує поняття «принцип» тлумачити наступним чином (франц. *principe*, від лат. *principium* – начало, основа): 1) це основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення теорії, вчення, науки, системи внут-